

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 12 (581)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

27 червня 2023 року

ВІДЗНАКА

У ТНМУ НАГОРОДИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ «ОРДЕНА СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА»

Церемонія відзначення переможців регіонального відбору на здобуття «Орден Святого Пантелеймона» відбулася 14 червня в актовій залі адміністративного корпусу Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського. У заході взяли участь голова Поважної ради «Орден Святого Пантелеймона» Василь Князевич, заслужена артистка України Ірма Вітовська-Ванца, директор департаменту охорони здоров'я Тернопільської військової адміністрації Ольга Ярмоленко, начальник управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради Василь Даньчак, представники адміністрації та викладачі ТНМУ, лікарі медичних закладів міста.

Захід розпочався з ушанування пам'яті тих лікарів, які загинули під час виконання своїх обов'язків на лінії фронту. Серед них є медики Тернопілля, а також чимало випускників ТНМУ, зокрема Сергій Шишковський, Андрій Місяць, Олександр Шабанов, Іван Миньо, Олександр Коберник, Тарас Баран, Віталій Безкорований, Олександр Прокопчук, Ярослав Жебелюк.

Нині життя військових і цивільних українців в зоні бойових дій рятує 86 медиків Тернопільщини, які виконують свої обо-

в'язки в лавах Збройних сил України. Одинадцять працівників нашого університету щодня ризикують своїм життям, серед яких сім клініцистів. Захищати Україну та рятувати життя військових також пішли дев'ять студентів ТНМУ.

Усіх присутніх на заході благословили архієпископ і митрополит Тернопільсько-Зборівський УГКЦ владика Василій Семенюк, протоіереї Тернопільської єпархії ПЦУ Василь Мокрицький та Іван Лесик.

Хор Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосипа Сліпого виконав молитву «Отче наш».

Щодня просимо Господа, щоб усі повернулися здоровими та неушкодженими до своїх родин, до улюбленої праці, до пацієнтів та звичайного мирного життя. Втрату цвіту української нації

емоційно відображено в пісні «Біла тополя», яку виконали студенти ТНМУ.

2009 року Міністерство охорони здоров'я запровадило в Україні заохочувальну відзнаку «Хрест Пантелеймона Цілітеля», яку вручали тим, хто має видатні особисті заслуги та сприяє розвитку галузі охорони здоров'я й медичної науки. Відзнаку започаткував тодішній міністр охорони здоров'я України Василь Князевич, її погодили та благословили представителі найбільших християнських церков України.

2017 року започаткували громадську відзнаку за професіоналізм і милосердя «Орден Святого Пантелеймона», яка продовжила традицію нагородження медиків задля віднов-

лення у суспільстві засад милосердя, гуманізму. З того часу щорічно відбувається відзначення лікарів.

Голова Тернопільської регіональної ради «Орден Святого Пантелеймона», ректор ТНМУ Михайло КОРДА

Відзнака за професіоналізм та милосердя «Орден Святого Пантелеймона» є громадською, має професійно-фахову спрямованість, її присуджують за гуманістичну та шляхетну

Директор (головний лікар) комунального некомерційного підприємства Великобірківської селищної ради «Тернопільська центральна районна лікарня» Володимир ЛІСОВСЬКИЙ

діяльність у галузі охорони здоров'я.

Голова Поважної ради цієї відзнаки Василь Князевич, який цього дня завітав на урочистості, зазначив, що «для нього є

великою честю бути на цій події в Тернополі, адже «Орден Святого Пантелеймона» започаткований, аби підняти престиж лікарської професії. Інша мета – побудова та підтримка довіри до фахівців, один до одного, до владних інституцій, довіра у середині громади, щоб Україна була міцною та консолідованою».

Членкиня Поважної ради ордену, заслужена артистка України Ірма Вітовська-Ванца наголосила на важливості професії лікаря, особливо – в час війни. Вона також зачитала актуальний та зворушливий вірш Сергія Жадана «Солдатське взуття».

Пані Ірма подякувала всім військовим, які зараз жертвують своїм життям і здоров'ям заради української незалежності.

Голова Тернопільської регіональної ради «Орден Святого Пантелеймона», ректор Тернопільського національного ме-

дичного університету ім. Івана Горбачевського Михайло Корда наголосив, що професії лікаря та медсестри є одними з найвагоміших і найпрестижніших у всі часи. Михайло Михайлович

Засновник та завідувач відділення інтервенційної радіології, кардіології та реперфузійної терапії КНП «Тернопільська обласна клінічна лікарня» ТОР Богдан МАСЛІЙ

дичного університету ім. Івана Горбачевського Михайло Корда наголосив, що професії лікаря та медсестри є одними з найвагоміших і найпрестижніших у всі часи. Михайло Михайлович

зупинився на важливості роботи лікарів і парамедиків на лінії фронту і в бойових умовах, відповідальності медиків, які рятують

Голова Поважної ради відзнаки «Орден Святого Пантелеймона» Василь КНЯЗЕВИЧ

життя українських захисників у лікувальних закладах тилу міст. Ректор ТНМУ зазначив, що для всіх випускників університету, які загинули під час виконання своїх обов'язків у період російсько-української війни, буде встановлено пам'ятник в дворі адміністративного корпусу, щоб гідно вшанувати їх внесок у боротьбу за нашу незалежність.

Він додав, що на розгляд регіональної ради надійшло багато пропозицій щодо відзначення військових і цивільних лікарів. За результатами голосування, за словами Михайла Корди, обрано двох переможців.

Номінантами регіонального відбору «Орден Святого Пантелеймона» 2023 року стали:

– у номінації «Військовий лікар»: аспірант кафедри оперативної хірургії та клінічної анатомії ТНМУ Олексій Процайло (грамоту отримав батько – Михайло Процайло), доцент кафедри фармакології з клінічною фармакологією ТНМУ Андрій Чорномидз (грамоту отримала дружина – Ірина Чорномидз);

(Продовження на стор. 3)

ВОЛОДИМИР ЛІСОВСЬКИЙ: «ЗАРАЗ НЕ МОЖЕ БУТИ ІНШОЇ ЦІННОСТІ, НІЖ ЖИТТЯ ВОЇНА НА ФРОНТІ»

Упродовж усієї нашої майже годинної розмови з Володимиром Лісовським так дзвінко й голосно виспівували пташки, що не раз доводилося перепитувати, бо дещо не могла розчутти. Видавалося, що телефоную в якийсь райський куточок на землі, а не в місце, де вже майже півтора року в XXI-ому столітті триває страшна повномасштабна війна...

«Тут ночі дуже темні й зоряні. Довкола – поля, поля, поля... Зазвичай це так дивує. Вийдеш іноді й думаєш: і що ти тут робиш? Усвідомлення того, що зараз триває війна, на мить зникає. Доки вчоргове не прилетить і не гримне...» – каже Володимир Лісовський, начальник медичної служби 16-го окремого стрілецького батальйону. В перші дні повномасштабного вторгнення Володимир Романович залишив кабінет керівника комунального некомерційного підприємства Великобурківської селищної ради «Тернопільська центральна районна лікарня» та пішов на фронт. Нещодавно Володимир Лісовський здобув перемогу в регіональному відборі на здобуття високої медичної нагороди – «Ордена Святого Пантелеймона» у номінації «Військовий лікар».

– Пане Володимире, як сприймаєте той факт, що ви стали переможцем регіонального відбору «Орден Святого Пантелеймона»? Що для вас означає ця нагорода?

– Цієї нагороди заслуговує кожен медик, який у перші дні, години повномасштабної війни пішов на службу в Збройні сили України. Особливо всі медики, які віддали власне життя на фронті. Вони заслуговують цей орден. На мій погляд, кожен полеглий бойовий медик по смертно мав би отримати таку відзнаку не від ЗСУ, а саме від медичної спільноти.

– Ви з перших днів на фронті. Що спонукало вас залишити кабінет головного лікаря? Це було спонтанне чи виважене рішення?

– Ще кілька місяців наперед мене не покидали відчуття, що буде повномасштабна війна. Я не мав сумнівів і вагань, піду чи не піду. Це мій найперший обов'язок і як чоловіка, і конституційний обов'язок. Найбільше ж мене спонукало те, що я не хотів, аби війна прийшла безпосередньо до мого дому та щоб мої діти воювали. Це війна батьків. Тож ми, батьки, повинні

цю кількостолітню війну нарешті завершити та не залишати у спадок дітям.

26 лютого я звернувся у територіальний центр комплектування та соціальної підтримки: якщо моя допомога буде потрібна, то готовий допомагати на тій ділянці, куди мене скерують. На той час досвідчених і кваліфікованих медиків з хірургічним нахилом на лінії фронту дуже й дуже бракувало, тож 28 лютого мені зателефонували й викликали, адже формувалася новий батальйон. 1 березня я прибув у терцентр. Знанням головного лікаря, організатора, хірурга мені дуже допомогли відразу влитися в роботу.

– Зараз ситуація з медиками на фронті краща?

– Медиків завжди не вистачає. Навантаження дуже велике.

– Як ваше рішення піти на війну сприйняла родина, колеги?

– Не можу сказати, як сприйняли колеги, бо ж, відверто кажучи, не знаю цього. Вдома я не радився. Прийняв рішення одноосібно та поставив перед фактом. Сприйняли належно, тому що ми патріотична родина, розуміємо, чим може закінчитися війна, якщо всі втечуть або сховаються. Як би це не звучало пафосно, але коли Батьківщина в небезпеці – ти повинен діяти. Відчуття патріотизму має бути з молоком матері. Якщо його немає, то воно вже не з'явиться ні з вишиванкою, ні з синьожовтою аватаркою, на жаль, ні з чим.

– Можливо, повномасштабна війна все ж переверне комусь свідомість?

– Сподіватися на це важко. Уявляєте, навіть у нас, на заході України, частина людей не усвідомлює, що таке війна та чим вона може закінчитися для них. Можливо, хтось міркує, якщо бойові дії, не дай Боже, розгорнуться тут, то вони собі спокійно перейдуть на інший бік, поміняють шапку. Глибоко помиляються. Будуть знищені всі. Вони не бачать, що таке зруйновані міста, а ми бачимо. Бачимо, як від сіл не залишається нічого. Цілком нічого! Рівна площина. Московити прагнуть тотального знищення України та українців.

– Як вплинуло на вас пере-

бування на фронті? Що змінило війна у вашій свідомості?

– Війна змінила мої цінності у житті. Як відомо, українці дуже люблять свій дім і господарку. Так, у помірних дозах це добре. Але часто більшість з нас усе життя вкладають в хату, адже так треба змінити десятки штори та меблі, поставити двометровий паркан. Краще ті кошти вкласти в подорожі, в нові знання, побачити щось цікаве у світі. У мене все життя – робота. Не знаю, коли діти й внуки вирости. А я постійно на роботі, на роботі... Треба щось змінювати. Якщо вдасться, хочу присвятити пенсійний вік, якщо дозволить пенсія, можливості десь побувати. Скільки є чудових місць в Україні! Два роки тому

ми з молодшою донькою зробили мандрівку містами центру нашої країни. Були неймовірно вражені цими історичними місцями. А скільки у світі є дивовижних місць! Дав би Бог, щоб там побувати.

Звісно, на війні змінюєшся. Стаєш і м'якший, і черствіший водночас. Чужі біди для мене зараз значно важчі. Водночас за цей рік відсіялося багато тих, які опинилися на війні випадково. Не усвідомлювали, що це справжня війна. Не пройшли випробовування обстрілами, некомфортними необхідними окопами та бліндажами. Так, ми змінюємося, по-іншому дивимося на світ.

– Як ставиться до вас і загалом до ЗСУ місцеве населення?

– Наш батальйон розташований практично в трьох областях.

Із великим задоволенням можу сказати, що прості люди ставляться до нас у більшості прихильно. Пригадую, десь рік тому, коли заходили у село, хотіли бути схожими на цивільних. Поїхали в районний центр, знайшли якісь спортивні штани. І продавці не захотіли гроші брати! Для мене це було дуже зворушливо. З того часу, по суті, нічого не змінилося: тут справді більшість віддасть, як мовиться, останню сорочку для військового. Вони розуміють, що роблять військові, й що станеться, якщо їх не буде. На жаль, коли приїжджаю додому, бачу зміни трохи не в кращий бік. Зараз не може бути іншої цінності, ніж життя воїна на фронті. Ні бруківка, ні паркани, ні ремонти непотрібні, які можуть почекати два-три роки, зрештою, які вмить можуть бути зруйновані, якщо забудемо, що в нас війна. Зараз усе має бути для фронту. Буде перемога – буде все.

– Цивільні звертаються до вас за медичною допомогою?

– Так, ми надаємо допомогу всім, адже найближча лікарня від нас досить далеко. Іноді трапляються навіть дещо комічні ситуації. У зв'язку зі службою виходимо періодично у населені пункти. Ось якось йду сільською стежиною, місцевий чоловік назустріч: «Лікарю, маєш прийняти в моєї доньки пологи». Я до нього: «Жартуєте?!». Він категоричний: «Ні, ми нікуди не поїдемо, то треті пологи. Словом, я до вас телефоную – й ви приходите». Це свідчить про те, що нам вдалося завоювати авторитет і серед місцевого населення. Навіть з інших сіл уже звертаються. Звичайно, я не можу зробити те, що міг у лікарні, але принаймні скерувати в правільному напрямку. Тут я маю портативний кардіограф, переносний УЗД-апарат, що під'єднується до телефону. Завдяки чому можемо встановити деякі патології, поставити діагноз, призначити лікування й навіть надати його. Медикаментами допомагають усі, хто може. І друзі, і знайомі. Їх надсилають зі США, Португалії, Італії, Іспанії, Польщі. Ліки тут завжди потрібні та багато.

– Який випадок навіть вас, досвідченого медика, змусив трохи похвилюватися?

– Найчастіше на фронті трапляються контузії. Далі йдуть мінно-вибухові травми та уламкові поранення. Ще на початках моєї служби стався випадок, коли воїни рятували свого командира, поруч розірвалася ще одна міна й бійцю відірвало руку, розкрило грудну клітку. На жаль,

боєць помер. Почуття ж вини мене ще довго не покидало: може, не все зробив, може, таки б врятував?..

Була певна проблема спочатку при сортуванні. Коли я один, а привозять 10-12 поранених, у контузії й кожен просить, щоб йому надали невідкладну допомогу першому... Але й до того звикаєш. Усе робиш, сортуєш, усім надаєш допомогу. Тішуся, що всі бійці, які до нас потрапляли на етап евакуації, залишилися живими до моменту, коли ми їх передавали у шпиталі. Нагадаю про функцію бойових медиків, бо дехто й досі гадає, що ми сидимо в шпиталі. Ні, наша функція – бійця з передової з часу поранення, тобто з точки евакуації, доправити до шпиталу живим. Це може займати 2-3 години, а може й шість, залежно від ситуації.

– За весь період перебування на фронті який момент був для вас найважчим?

– Був боєць з україважним пораненням. Літо. Швидка без кондиціонера. І ми годину везли в лікарню. При температурі надворі +35, у машині було під +50. Доправили в лікарню ще живого. На жаль, він помер, були травми голови, несумісні з життям. А мене ще потім пів години відливали водою, бо відбулося перегрівання організму. Мабуть, це був найважчий випадок.

Дуже шкода кожного, хто помирає. Важко дивитися на тих, кого привозять уже загиблими. Смерть – це дуже боляче. Але для лікарів водночас, як це не страшно звучить, кожна смерть приносить досвід.

– Окрім фізичного навантаження, це ще й постійна напруга для психіки. Навіть в тилу непросто впоратися з цим. Як даєте собі раду?

– Алкоголю не вживаємо – це однозначно. Передусім стараємося висипатися, для цього деколи п'ємо снодійні. А ще особисто я щовечора обов'язково телефоную додому, до дітей, спілкуюся з внуками. Думка про те, що в них все нормально, що вони не чують пострілів, тримає. Це найбільший стимул жити й продовжувати воювати.

(Продовження на стор. 3)

ВІДЗНАКА

**У ТНМУ НАГОРОДИЛИ
ПЕРЕМОЖЦІВ
РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ
«ОРДЕНА СВЯТОГО
ПАНТЕЛЕЙМОНА»**

(Закінчення. Поч. на стор. 1)
– у номінації «Цивільний лікар»: завідувач відділення серцево-судинної та рентгенододаткової хірургії Тернопільської комунальної міської лікарні №2 Олег Луговий, доцент

Членкиня Поважної ради ордена, заслужена артистка України Ірма ВІТОВСЬКА-ВАНЦА

кафедри загальної хірургії ТНМУ Андрій Павлишин.

Переможцями регіонального відбору «Ордена Святого Пантелеймона», стали директор (головний лікар комунального некомерційного підприємства Великобуківської селищної ради «Тернопільська централь-

на районна лікарня» в номінації «Військовий лікар» Володимир Лісовський і засновник та завідувач відділення інтервенційної радіології, кардіології та реперфузійної терапії КНП «Тернопільська обласна клінічна лікарня» ТОР Богдан Маслій у номінації «Цивільний лікар».

У подарунок пролунала пісня відомого українського композитора Володимира Івасюка «Пісня буде поміж нас» у виконанні студентського квартету ТНМУ.

Низка духовних пісень прозвучала від представників хору Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосипа Сліпого.

Наприкінці заходу Василь Князевич побажав переможцям регіонального відбору успішно пройти всеукраїнський тур конкурсу, під час якого етична та професійна комісія дійде своїх висновків, а Поважна рада голосуватиме за кожного учасника окремо, та отримати «Орден Святого Пантелеймона».

Завершив урочистості хор ТНМУ виконанням духовного гімну України «Боже, великий єдиний».

Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
пресекретар ТНМУ
Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

..... АКЦІЯ

**СТУДЕНТИ ТНМУ ЗАКЛИКАЛИ
ТЕРНОПОЛЯН ДІЛИТИСЯ КРОВ'Ю**

З нагоди Всесвітнього дня донора крові студенти Тернопільського національного медичного університету ім. Івана Горбачевського провели акцію для тернополян, під час якої заохочували людей ставати донорами й ділитися з іншими власною кров'ю – найціннішим ресурсом, який є в усіх нас. Донорство актуальне постійно, адже завжди є люди, яким необхідне переливання крові, та в час війни ця потреба збільшується стократ.

Акція тривала упродовж 14 червня у кількох локаціях Тернополя, зокрема, в приміщеннях медтехніки неподалік міської лікарні №2, обласної лікарні та бібліотеки ТНМУ.

«Ми залучаємо людей до донорства, пояснюємо їм, у чому користь цієї процедури для нашого здоров'я, як саме вона відбувається, які існують пока-

(Зліва направо): студентки другого курсу медичного факультету Вікторія РЯБКО, Тетяна ЯРЕМИШИН, Валерія ГАВРИЛЕВИЧ

зи та протипокази, – каже студентка другого курсу медичного факультету Тетяна Яремишин, яка разом з одногрупницями проводила акцію біля обласної лікарні. – Наводимо всі факти та спростовуємо міфи про донорство, які інколи люди не розуміють. Розказуємо, скільки та як часто можна здавати кров, пояснюємо, що це безпечно для їхнього здоров'я, що нічим заразитися вони не можуть, навпаки – це профілактика певних захворювань, зокрема серцево-судинних. Регулярне донорство також сприяє омолодженню, очищенню шкіри, поповненню нових клітин, тобто стимуляції червоного кісткового мозку. В рамках

акції також пропонуємо провести швидкий глюкозест, щоб перевірити рівень цукру в крові, та виміряти артеріальний тиск. Більшість людей погоджуються, адже це гарна можливість перевірити стан власного здоров'я».

Студентки, які проводили акцію, з приємністю зазначають, що тернополяни досить обізнані в темі донорства. Вони самі підходили, цікавилися, ставили запитання. Кожен учасник акції отримав флаєр з QR-кодом, на який можна зайти та ознайомитися з додатковою інформацією на цю тему.

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлина авторки

НОМІНАНТ

**ВОЛОДИМИР ЛІСОВСЬКИЙ: «ЗАРАЗ НЕ МОЖЕ БУТИ
ІНШОЇ ЦІННОСТІ, НІЖ ЖИТТЯ ВОЇНА НА ФРОНТІ»**

(Закінчення. Поч. на стор. 2)

– Нещодавно ви мали відпустку, заходили у свій робочий кабінет. Сумуєте за лікарнею, за колективом?

– За роботою хірурга, керівника, спілкуванням з колективом і пацієнтами сумую. Але в зв'язку з медичною реформою зараз все це стало так складно... Треба приймати якісь непопулярні рішення, проводити скорочення, яке називають оптимізацією. Насправді ж це людські долі, доводиться забирати останні гроші в людини, які вона мала на виживання. Реформа, на мій погляд, призведе до того, що всі малі лікарні самоліквідуються. Я б хотів помилитися. Так, це світова практика, але наразі ми до цього ще не готові, ще не маємо належної інфраструктури. Все це надзвичайно важко. Дуже співчуваю своєму заступникові. Я пішов в одне пекло, а його залишив в іншому. Дай Боже нам все це витримати, щоб наша лікарня існувала та продовжувала існувати.

– Як ви стали медиком?

– Міг би сказати, що мріяв про це із самих пелюшок. Насправді ж усе дуже банально. Я ніколи не гадав стати медиком. Вступав на стоматологію у Львові. Чи надзвичайно цього хотів? Не можу сказати. Так сталося. Через вплив певних людей, які радили, що медицина завжди потрібна, а тим більше, стоматологія, бо в кожного зубів багато, до того ж стоматолога посеред ночі не так уже й часто викликають.

У мене склад розуму більш технічний. Я день і ніч можу щось складати. Виявилось, що для хірурга це теж дуже важливо. У Львові на стоматологічний факультет я не вступив. Потім спробував піти на денне підготовче відділення Тернопільського медичного інституту, а тоді вже на решті вступив й у сам медінститут. Коли постав вибір на шостому курсі між кардіологією та хірургією, більше схилився до хірургії.

У родині я перший медик. Мене тішить те, що старша донька Марта теж пішла в медицину,

вона лікарка-стоматологиня, закінчила перший випуск стоматологічного факультету Тернопільського медуніверситету. Молодша донька Анастасія теж закінчила ТНМУ. Напевно, я був позитивним прикладом для дітей, що вони пішли моїм шляхом. Молодша донька зараз проходить інтернатуру з хірургії, мріє бути хірургом, хоча я, відверто кажучи, не дуже це схвалюю. Чому? Хочу, щоб мала час для себе, а не жила лише роботою, як я. Втім, я ніколи не шкодував, що пішов у медицину. Як і те, що 26 лютого пішов на війну. Бо мене часто запитують про це. Жодного разу навіть у помислах не було такого.

– Що означає ваш позивний «Сальва»?

– Коли пішов на фронт, якимось зателефонував до молодшої доньки з проханням: «Настю, щось підшукай, щоб мені пасувало, стосувалося і служби, і медицини». І вона знайшла. У перекладі з латини Salva означає «захистити», «зберегти», «надійний».

– Що найперше зробите, коли ми здобудемо Перемогу?

– Хочеться перегорнути ту сторінку, але усвідомлюю, що вона залишиться на все життя. Тому що на війні страшно. Ніколи не вірте, якщо хтось казатиме, що не страшно, це небезпечна людина, бо в неї є великі шанси загинути та потягнути за собою інших. На війні дуже, дуже страшно. Дякуємо за Божу ласку, що живі. Та психічні травми в усіх будуть стовідсотково. Найважче під час війни залишитися людиною. І після війни залишитися людиною. Вбиваючи на війні, повернутися у цивільне життя та гармонійно влитися в нього практично нереально. А це ж сотні тисяч бійців! Адаптаційний період буде надзвичайно важкий. Дуже й дуже багато роботи чекає на психологів і психотерапевтів, на відділення реабілітації.

Що найпершим зроблю після Перемоги? Є в нас гільзи від американського ручного гранатомета, ми з них зробили чар-

ки. Тож зберемося всі побратими. Розумієте, на фронті унікальні стосунки. Ти можеш в людину не вірити, а вона тобі врятує життя. Тут стосунків «я мудріший, ти дурніший» не може бути, бо це закінчується погано. Ті, хто вважає себе «мудрішим», уже відсіялися. З різних причин. Хтось почав шукати можливості звільнитися: чи через хворобу, чи за доглядом, у багатьох раптово з'явилися родичі важкохворі... Залишаються найнадійніші. Отож після Перемоги ми б зустрілися, налили собі нарешті декілька грамів чогось смачного в ці із запахом пороху келишки, зроблені з гільз. Згадаємо тих, хто загинув. Потім прийду додому, обійму всіх рідних. Напевно, все...

– Що насамкінець хотіли б сказати нашим читачам?

– Дуже коротко. Словами Володимира Сосюри: «Любіть Україну!»

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

Професорка Олена САМОГАЛЬСЬКА:

У минулому випускниця нашого університету, а нині завідувачка кафедри клінічної фармації, членкиня Міжнародної асоціації панкреатологів, Європейського клубу панкреатологів та Українського клубу панкреатологів, членкиня Асоціації гастроентерологів України та Української асоціації з вивчення захворювань печінки Олена Самогальська в гостях у нашій «Вітальні».

«КОЛИ ДО НАШОЇ ОСЕЛІ ВРИВАЮТЬСЯ ТАК ПІДСТУПНО, МИ ДАЄМО ГІДНУ ВІДСІЧ»

– Олено Євгенівно, з чого б ми нині не розпочали нашу розмову, все одно події останніх тижнів паралізують думки та вибивають ґрунт з-під ніг. Люди йдуть у вічність, діти передчасно свіють, а ми з новин дізнаємося про їхні трагічні долі...

– Так, настрої важкий, бо на душі зараз порожньо. Боляче. Мені здається, що війна з рашистами перевернула увесь світ. Багато перемінила й в мені, зок-

Ніна БЛІНОВА мати Олени Самогальської (2001 р.)

рема, змінила моє ставлення до життя. Ми навіть не підозрювали, що це буде війна на виснаження. Пригадую перші дні повномасштабного вторгнення, всі були такі розгублені, не могли впоратися з емоціями, а згодом постало питання, а що ж робити, як допомогти? Мій чоловік тоді працював невропатологом лікарської комісії в територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки. Його запросили допомогти, бо йшло дуже багато людей, які прагнули воювати. Ви, напевне, пригадуєте ті довжелезні черги тими днями. День і ніч лікарі не знали спочинку й мене теж викликали допомагати терапевту оглядати чоловіків, які збиралися на війну. Охочих захищати країну прийшло дуже багато, в приміщенні, як кажуть, яблуку не було куди впасти. Чимало з чоловіків відправляли свої сім'ї за кордон, а самі мобілізувалися. І це не лише мешканці нашого краю, а й Чернігівщини, Сумщини, Харкова, які йшли

захищати свої села, міста, де в той час, як пам'ятаєте, розпочалися активні бойові дії. Пригадую розмову з юнаком, який давно хворів на цукровий діабет і був інсулінозалежний. Разом зі своїм другом, теж діабетиком, вони, незважаючи на хворобу, вийшли на захист Харкова, до якого вже підступали рашисти. А згодом виявилось, що в товариша закінчився інсулін, він гадав, що втримається, але впав у кому. Дивом вижив. Вважаю, що це справжній героїзм і таких історій я почула тоді у терцентрі чимало.

– Рашисти разом з їх сатанинським головнокомандувачем мріяли, що вже на третій день будуть марширувати Хрещатиком...

– Так, але вони не очікували такого масштабного спротиву, такої всеохоплювальної мотивації, якою наділені українці. Ми надзвичайно мирна нація, але коли до нашої оселі вриваються так підло та підступно, руйнують наші плани, крадуть наше життя, ми даємо гідну відсіч. За 480 днів повномасштабного вторгнення ми стали свідками великого героїзму наших захисників, у мене зібралось багато історій людей, якими я захоплююся, які гідні наслідування. Трапляється, коли, здавалося б, нічим не помітний вчинок дуже промовисто характеризує людину. Один чоловік привіз до Тернополя дружину та доньку, а сам проходив медогляд і збирався йти на війну. Дружина в нього росіянка, точніше, була росіяною, а він тернополянин. Коли рашисти почали обстрілювати Харків, де на той час вони мешкали, вона відмовилася від російського громадянства. Розірвала свій паспорт і стосунки з родиною, яка не хотіла визнавати, що то росія розпочала війну. Коли вона намагалася хоч щось батькам пояснити, то у відповідь лунало: «ми не напали, це українці самі спалюють свої міста».

Під час роботи у терцентрі багато людей відкривали власну душу, хотіли розповісти про свою біду, бо так легше її пережити. Зайшов якось до нашого кабінету чоловік, худорлявий,

невисокого зросту, я ще й подумала: «Куди такому до війська». Вимірною йому тиск і бачу, що показники доволі високі. Запитую: «Ви гіпертонік?» Відповідає: «Та ні, перенервував трохи, коли наш будинок почали бомбардувати московити. Взяв сина та доньку й щоб урятуватися, ми в чому були вистрибнули з дому. Я їх притиснув по обидва боки до себе й так рухалися, шукаючи схову. Над нами летіли уламки ракет, здіймався пил, гуркіт стояв такий, що барабанні перетинки, здається, тріснуть, а ми ніяк не могли дістатися бомбосховища. Що я пережив за ці кілька хвилин, словами не передати, – не стримуючи сліз розповідав харків'янин. – Приїхав до Тернополя з двома дітками». Це так нестерпно дивитися, як плаче від переживання за своїх дітей чоловік. Рашистська погань убиває, знущається, нищить та грабує, спалює все на своєму шляху, зрозуміло, що цивільні люди в паніці, бо ж ніхто не очікував такого від «старшого брата». Але ми сильні, згуртовані, пригадуєте, як люди тікали у перші дні війни з Києва, Харкова та знаходили притулок у навіть незнайомих людей в західній Україні. А зараз інтернет рясніє оголошеннями людей, що безкоштовно пропонують власні будинки постраждалим з Каховки. Нам також довелося в своєму помешканні прихистити сусідів та знайомих моєї київської подруги, які з дітками рятувалися від обстрілів столиці.

Олена САМОГАЛЬСЬКА (сидить, праворуч) проводить клінічний розгляд хворого в терапевтичному відділенні (2016 р.)

– Ви зауважили як змінилися наші студенти?

– Вони вмить подорослішали. У нас на кафедрі клінічної фармації навчаються студенти 4-5 курсів не лише з Тернопілля, але й Хмельниччини, Волині, Рівненщини, зокрема й заочної форми навчання. Я зауважила, як вони змінилися. З початку війни, коли в нас ще було дистанційне навчання, вони дуже активно влилися у волонтерський процес. Хлопці їздили на пост-

раждали території, дівчата готували смаколики для воїнів, працювали з медикаментами. Багато студентів з початку вторгнення пішли працювати, бо аптеки залишилися без працівників, і вони зранку вчилися, а післяобідньої пори, на вихідних ішли до праці, як могли поєднували заняття та роботу. До речі, те, що вони влилися у практичну фармацію, було дуже відчутно в їхній поведінці на заняттях. Стали такими вмотивованими до навчання, ставили багато питань, з якими до них зверталися відвідувачі, отож було відчутно, як вони усвідомлено сприймають майбутній фах. Це була та робота, яка зробила їх дуже швидко дорослими та дала відчуття важливості обраної професії. Вони здобули практичні навички клінічної фармації, що стало великим бонусом в їх професійне майбутнє.

«ЗАГАЛОМ В УНІВЕРСИТЕТІ Я ВЖЕ ПОНАД 30 РОКІВ»

– Ми спілкувалися, коли ви були ще професоркою кафедри терапії ФПО, де займалися суто гастроентерологією. Як прижилися у новій сфері?

– З часу нашої зустрічі минуло вже 13 років, рівно стільки я в клінічній фармації, хоча не вважаю це особливими змінами, бо фармацевтика – це одна зі складових лікарської спеціальності. А в іншому – як і раніше, займаюся викладацькою та науковою роботою, працюю зі студентами, консультую пацієнтів. Загалом в університеті я вже понад тридцять років. Розпочала дільничною лікаркою на Рівненській атомній електростанції, куди нас з чоловіком скерували після закінчення інсти-

титу. Дев'ять років відпрацювала там дільничною та цеховою терапевткою. Це дуже багато дало для мого зростання як лікаря, так і розуміння проблем медицини. Але мрія займатися наукою мене не полишала. Відтак ми з чоловіком вступили до ординатури, згодом повернулися до альма-матер, де я розпочала, а через кілька років успішно захистила кандидатську дисертацію. Потім – і докторську на кафедрі терапії ФПО. Обидві мої дисертації були присвячені патологічним процесам органів травлення.

Коли ж мені запропонували очолити кафедру клінічної фармації, звісно, я певний час обмірковувала, бо й справді, це була дещо незвична та нова для мене спеціалізація. Але ризикнула, бо як інакше дізнатися, чи підійде мені ця пропозиція? Сумніви швидко розвіялися, бо клінічна фармація припала мені до душі й розвинула мою роботу як терапевта. Якщо раніше більше займалася суто гас-

Олена САМОГАЛЬСЬКА з чоловіком **Олександром** (2021 р.)

троентерологією, то зараз викладаю для фармацевтів питання всієї терапії. Звісно, це вимагало й додаткових знань, відвідувань галузевих конференцій та копіткої роботи над собою, але я люблю вчитися та здобувати нові знання. Крім того, наша кафедра розташована на базі відділень терапевтичного профілю третьої міської лікарні, а, як відомо, там лікують пацієнтів з різною патологією, що теж дозволило поглибити власні знання у сфері внутрішньої медицини.

Щодо викладацького складу, то всі наші викладачі – кандидати медичних наук і захистили дисертаційні роботи саме з терапії. Взагалі у нас дуже згуртований та високопрофесійний викладацький колектив. Тішить, що є кому передати набуті знання, досвід. Мої колишні учні стали моїми колегами, як от Наталя Лабанець, яка була моєю аспіранткою, а зараз доцентка нашої кафедри. Це дуже приємно, коли твоя учениця працює поруч. У нашому колективі є викладачі з великим досвідом. Скажімо, Ігор Марків уже понад 40 років працює в університеті,

«У МЕНЕ ОДНА МРІЯ – ЩОБ УКРАЇНА ВИЙШЛА З ВІЙНИ З ПЕРЕМОГОЮ ТА СТАЛА ЩЕ КРАЩОЮ»

але є й молодь. У Олега Шманька досвід не такий, та головне, що є наукова жилка, це дуже важливо для вченого, викладача. Взагалі вік тут особливо не важить, бо ми разом вчимося, один в одного щось перебираємо, запозичуємо для себе й така синергія думок, напрацьовань лише згуртовує викладацький колектив, робить його однією командою, яка намагається якнайкраще викладати цю дисципліну.

Мені цікаво працювати зі студентами-фармацевтами з позиції терапевта ще в тому сенсі, що останніми роками цим спеціалістам дозволили вести фармацевтичну опіку, тобто допомагати відвідувачам аптек щодо добору препаратів. Сучасні спеціальні фармацевтичні настанови дозволяють їм самостійно надавати допомогу, тобто без лікаря, коли клієнт просить про консультацію. Саме до такої роботи їх готуємо на кафедрі клінічної фармації. Наголос робимо на фармацевтичній опіку та фармацевтичне лікування недуг і станів – болю різного генезу, стану стресу, що особливо актуально в часи війни, астенії, яка супроводжує людей ще з пандемії коронавірусу, гострих респіраторних недуг тощо. В усіх цих випадках фармацевт має право надавати консультативну допомогу. Деякі студенти п'ятого курсу вже апробували знання, які вони отримали на нашій кафедрі клінічної фармації, у своїй практичній роботі.

Олена САМОГАЛЬСЬКА (у центрі першого ряду) з колективом кафедри

практики в медичній частині Рівненської атомної електростанції. Пригадалося, як щопонеділка приходила на «п'ятихвилінки» фармацевтка місцевої аптеки та ознайомлювала лікарів з новинками фармації, препаратами, які надходили до аптечного закладу, розповідала про нові ліки на фармацевтичному ринку, побічні дії препаратів, їх взаємодію з іншими лікарськими формами. І знаєте, мені, як молодій лікарці, тоді це дуже допомогло. Нині ж така практика, на жаль, втрачена, хіба представники фармкомпаній ходять і пропонують свої ліки, а тоді рекламою ніхто не займався. Це просто була розповідь про нові надходження, коли та які препарати можна призначити, зокрема, й така допомога, як призначення суміжних між собою ліків. Провізор могла подивитися на лікарські призначення, особливо, коли

рати, які посилюють або ж послаблюють дію інших, або ж згідно з інструкцією не показані до суміжного призначення. Це важлива робота й хотілося б, щоб так було також на практиці. Не прижилися в наших медичних закладах і клінічні фармацевти, яких наш університет готував ще кілька років тому, в той час, коли й справді в закордонних клініках вони працюють та успішно вживаються разом з практичними лікарями. Гадаю, потреба в таких спеціалістах відпала з автономізацією медичних закладів, які самостійно тепер вирішують потрібний їм цей фахівець, чи не варто витратити на цю «посадову одиницю» кошти. Можливо, зіграв свою роль і такий чинник, як скорочення ліжко-місць, закриття чи переформатування медичних установ. Така організація охорони здоров'я чомусь «виштовхнула» клінічних фармацевтів з медичних закладів. Щоправда, їх ще готують наші колеги у Харкові, Києві, Запоріжжі, але я не бачу зацікавленості медичних закладів у цих спеціалістах і використанні їх знань у практичній роботі. Оцінка правильності призначень і сумісності, добору ліків – це якраз консультація клінічного фармацевта. Це допомога лікарю в клінічній роботі. Загалом це й є профілактика ризиків, зокрема побічної дії лікарських препаратів.

«ВІРА ДОПОМАГАЄ ВИКОНУВАТИ СВОЮ РОБОТУ»

– Власну лікувальну практику залишили?

– Радше поєднала її з нинішніми обов'язками та, гадаю, доволі успішно. В мене багато пацієнтів, з якими спілкуюся вже десятки років, ще з часів моєї праці в другій міській лікарні, є й «новоприбулі». Що наразі змінилося в лікувальній роботі? По-перше, через війну з'явилося дуже багато пацієнтів зі стресовими розладами. По-друге, позначилася на зростанні недужих й пандемія коронавірусу,

яка також спричинила стресову ситуацію, а та водночас й підриває здоров'я. У когось це проявляється підвищенням артеріального тиску, а в когось порушенням травлення, до мене звертається дуже багато пацієнтів саме з цими проблемами. Війна – це завжди стрес, незважаючи, що ми на відносно безпечній території, в людей погіршується ментальне здоров'я й вони не так вимагають ліків чи процедур, як особливого ставлення, співчуття. Знаєте, навіть слова подяки зараз виглядають інакше: «Дякую, лікарю, що ви мене вислухали та пояснили, мені вже від цього стало набагато легше». Інша особливість нинішньої комунікації – це консультації за телефоном. Люди виїхали за кордон, в інші міста, села, тому спілкуюся телефоном, часто звертаються до мене за рекомендацією тих, хто вилікувався, або ж моїх постійних клієнтів, я ніколи не відмовляю. Щоправда, ре-

– Дітям передали естафету?

– Так, наша династія продовжується. Син Володимир також став невропатологом, як батько Олександр Миколайович Самогальський. Мріяв про цю спеціальність ще з четвертого курсу й уже понад десять років працює в практичній охороні здоров'я.

– Допомогати іншим подолати стрес – завжди вимагає затрат емоцій. Як відновлюєте власний потенціал?

– Якими б недобрими були новини, сприймаю їх з думкою, що ми переможемо. Ця віра допомагає триматися та не впасти у відчай, виконувати свою роботу. Я бачила тих людей, які в перші дні війни йшли нас захищати й переконана: їм можна вірити! Ці люди не можуть не перемогти!

– Що в житті є для вас найдорожчим?

– Мої рідні. Сім'я. Майже 45 років ми з чоловіком разом і це та людина, якій я найбільше до-

Олена САМОГАЛЬСЬКА (у центрі) під час методичної наради кафедри (2016 р.)

зультати обстежень і досліджень надсилають мені тепер через інтернет-мережу. Ось так ми прилаштувалися до нинішніх умов. Тішуся, що можу допомагати людям, які потрапили у складну життєву ситуацію. Це прагнення не згасає в мені ще зі студентських років.

– Мабуть, з того часу, коли ви вирішили йти в медицину? До слова, хтось вас скерував на цей шлях чи самі прийняли таке рішення?

– Мене надихнула на цей фах мама – Ніна Григорівна Блінова, яка ще донедавна викладала в медичному коледжі, а було їй майже 80 років. Два роки тому вона відійшла у засвіти. Коли ж мала, може років три чи чотири, мама забирала мене із садочка на кареті швидкої, вона працювала там лікарем. А далі я з нею їздила на виклики. Гордість мене переповнювала, коли я відчиняла двері «швидкої» так, щоб всі бачили, який тут лікар надає допомогу. Отож, напевне, вже з цього віку я відчувала, яка це важлива професія. Тому іншої мрії в мене не було, ніж стати лікаркою.

вірю, йому завжди можна переповісти власні найпотаємніші думки, він дасть слушну пораду. У нього багато лагідності, а його руки водночас сильні й такі ласкаві. Особливо, коли він тримає букет квітів для мене. Ось навіть сьогодні я принесла до свого кабінету цю красу, яку він сам виростив і зранку подарував мені. Але справа не лише в квітах, він став моїм надійним плечем, коли я писала дві дисертації, весь дім і діти були на ньому тоді. Гадаю, це вчинок справжнього чоловіка. Це й насправді моя половинка.

– Що може подарувати вам емоцію?

– Квіти. Вони завжди надихають.

– Про що мрієте?

– Усі мрії пов'язані з нашою Перемогою, бо Україна така красива країна, вона для життя, тут прекрасні міста, села й люди, які живуть у них. У мене одна мрія – щоб Україна вийшла з війни з перемогою та стала ще кращою. А тоді все інше вже прикладеться.

Лариса ЛУКАШУК

Олена САМОГАЛЬСЬКА (друга ліворуч) під час засідання українського клубу панкреатологів (2019 р.)

– Як вважаєте, чи настане все-таки час, коли наші фармацевти зможуть консультувати не лише клієнта, але й лікаря, вести з ним тісну комунікацію й навіть іноді скасовувати некоректні призначення, як це практикують наразі за кордоном?

– Мені не просто відповісти на всі ці запитання з компетенції МОЗ України, але поділюся досвідом ще з часів моєї лікарської

ліків багато й порекомендувати, чи варто та як використовувати ці препарати чи краще поєднувати між собою. Це мені дуже допомогло, як молодій фахівчині. На жаль, зараз не бачу такої співпраці між лікарем і фармацевтом. Ми вчимо наших студентів, аби вони проводили аналіз лікарських призначень, беремо листки призначень зі стаціонару й вони аналізують їх. До речі, знаходять такі препа-

НАЙБІЛЬША ЦІННІСТЬ – КОЛЕКТИВ

КАФЕДРИ ОНКОЛОГІЇ, ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ І ТЕРАПІЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ – 40!

«Чи могли собі уявити засновники кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Іван Тимофійович Циліурік і Микола Володимирович Скибенко, які були фронтовиками у 1941-1943 роках, що через 80 років після них представник нашої кафедри знову буде на війні? Втім, він виборює перемогу та захищає незалежність уже зовсім іншої держави, – зауважує професор Ігор Галайчук, який очолює кафедру онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини вже 17 років. – Так, наш доцент, онкохірург Мирослав Іванович Домбрович нині – капітан медичної служби Збройних сил України, з перших днів повномасштабного вторгнення на фронті. У 2015-2016 рр. він також служив в армії на посаді старшого ординатора 66-го військового мобільного шпиталю в зоні АТО. Пишасмося, що серед нас є така людина. Безмежно шануємо всіх, завдяки кому маємо можливість нині продовжувати працювати й навчатися».

Народилася кафедра 40 років тому, 1983 року, зі злиття двох курсів: курсу онкології (у 1970-1982 роках ним завідував кандидат медичних наук, доцент М.В. Скибенко) та курсу рентгенології з медичною радіологією (з 1964 до 1982 року ним завідував кандидат медичних

рівень. Під його керівництвом виконали свої наукові роботи чимало науковців, зокрема й теперішній завуч кафедри, доцент Ігор Мирославович Леськів.

Упродовж 1994-2006 років кафедру очолював доктор медичних наук, професор Володимир Іванович Дрижак. Його докторська дисертація на тему «Вміст статевих гормонів у крові хворих на рак молочної залози та їх прогностичне значення» ще 1992 року заклала підвалини гормонотерапії раку молочної залози. Під керівництвом професора Володимира Дрижака колектив кафедри виконав низку вагомих наукових досліджень і захистили свої дисертації, зокрема, нинішні працівники кафедри Мирослав Іванович Домбрович і Ніна Оксентівна Загурська. Кафедра була тим осередком, з якого виростало багато провідних фахівців.

2006 року на кафедрі онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини відбулася зміна покоління. Очолив її професор Ігор Йосифович Галайчук, який, власне, формувався та зростав на цій кафедрі як фахівець, загалом присвятив їй уже понад 30 років і виплекав не одне покоління студентів.

«Раніше з нагоди ювілейних дат ми організували конференції, на які з'їжджалися онкологи, запрошували колег з інших університетів, проводили засідання обласного товариства онкологів. Цього року у зв'язку з війською урочистістю, звісно, не проводимо. Але відзначаємо 40-річчя кафедри

працею, – каже професор Ігор Галайчук. – Саме до цього ювілею підготували ілюстративний посібник для іноземних студентів «Рак товстої кишки». Серед наших творчих здобутків упродовж останніх п'яти років також масштабні підручники «Онкологія» – і українською, і англійською мовами, долучилися й до перекладу американсь-

Під час відзначення 35-річчя кафедри (2018 р.). Стоять (зліва направо): проф. Ігор ГАЛАЙЧУК, доц. Юрій УГЛЯР, проф. Володимир ДРИЖАК, проф. Ігор ЖУЛКЕВИЧ, проф. Геннадій МОРОЗ. Сидять: лаборантка кафедри Оксана НАГОРНА, лаборантка кафедри у 1983-1998 рр. Леся ГРИЦКО, кандидат меднаук Ніна ЗАГУРСЬКА

кого посібника «Клінічна онкологія», перекладу англійського видання «Медицина за Девідсоном». Щодо останніх напрямків наукових досліджень, то саме в мене була зацікавленість щодо мікробіологічного спектра злоякісних пухлин, який ми досліджували при меланомі та при раку молочної залози. Виявляється, що мікроби можуть відігравати певну роль у сприянні розвитку злоякісних пухлин. Здавалося б, якийсь абсурд! Але так є насправді. З кафедрою мікробіології ми провели пробні дослідження, маємо відповідні публікації, працюємо далі над цією темою».

Кафедра онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини має належну базу, що повною мірою забезпечує навчальний процес. Професором кафедри є генеральний директор Тернопільського обласного онкологічного диспансеру Леонід Шкробот. «Попри всі реформи, що роз'єднують навчальну та практичну медицину, ми співпрацюємо в товариській робочій атмосфері, – зауважує Ігор Галайчук. – Генеральний директор дуже потужно забезпечує лікарню новітнім обладнанням. Значно виріс рівень хірургічного забезпечення, зокрема активно почали впроваджувати лапароскопічні операції. І наші студенти також можуть цьому вчитися».

Як зауважує генеральний директор Тернопільського обласного онкологічного диспансеру Леонід Шкробот, нині довірливий йому заклад має можливість за підтримки МОЗ України оснащувати диспансер найсучаснішими технологіями. Це не лише піднімає на значно вищий рівень надання допомоги онкохворим, а й суттєво впливає на навчальний процес, адже

кафедральні працівники можуть знайти студентів з найновітнішими методами діагностики та лікування злоякісних пухлин. Зараз за території онкодиспансеру добудовують бункер для встановлення лінійного прискорювача, завдяки чому буде забезпечено сучасний технологічний рівень променевої терапії злоякісних пухлин. До кінця року також очікують новий апарат для брахітерапії. За словами Леоніда Шкробота, завдяки НСЗУ заклад нині має можливість закуповувати інструменти для лапароскопічних операцій та вже цього року тут ексклюзивно виконали лапароскопічні операції при пухлинах ободової та прямої кишки. Цих операцій зроблено вже десятки. Виконано також першу лапароскопічну резекцію шлунка – й це лише початок, у планах активно розвивати цей напрямок хірургічних втручань.

«Ми плідно співпрацюємо як з кафедрою онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини зокрема, так і з усіма підрозділами університету загалом, – зауважує генеральний директор Тернопільського обласного онкологічного диспансеру Леонід Шкробот. – У нас проходять навчання та практику багато студентів різних факультетів, намагаємося допомогти їм усіма можливими методами й залучити до роботи на етапі підготовки до фахового становлення. Враховуючи, що я є керівником закладу та водночас на погодинній основі працюю на кафедрі, стараюся активно

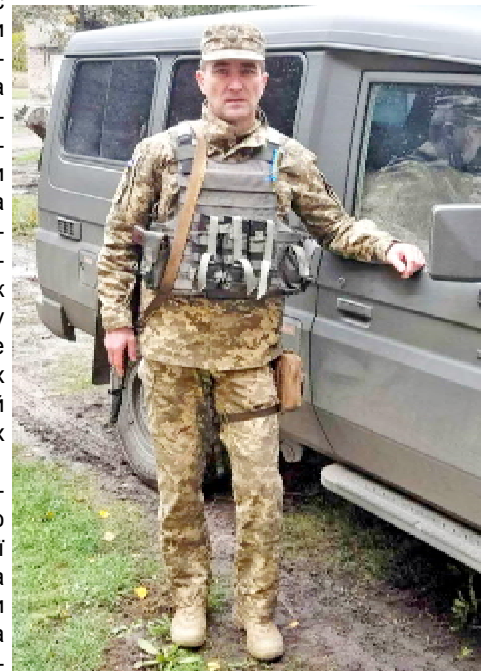
підтримувати університет, зокрема, забезпечуючи студентам можливість відвідувати операційну й надаючи їм широкий доступ до пацієнтів. Зважаючи на те, що онкологія нині є серйозною проблемою і в Україні, і в усьому світі, вважаю, завдяки спільній роботі онкодиспансеру та ТНМУ ми вносимо позитивні зміни у свідомість людей, в їхню обізнаність про передракові стани та ракові захворювання. Так, нині такий діагноз вже практично не викликає паніки, люди розуміють, що рак виліковний, якщо його діагностувати на відповідних стадіях, коли можна надати кваліфіковану допомогу із залученням усіх необхідних методів лікування. Тож широкий доступ наших студентів до клінічної роботи в онкодиспансері, до спілкування з пацієнтами сприяє їхньому професійному розвитку. З нагоди 40-річчя кафедри бажаю їй розквіту, витримки, нових звершень і хороших студентів».

Серед побажань колегам до ювілею рідної кафедри доцент Ігор Леськів наголошує на зміцненні клінічної бази та плідній лікувальній роботі, адже саме за таких умов діяльності і можуть формуватися справжні лікарі. На кафедрі Ігор Мирославович з 1990 року, з нею пов'язане його фахове становлення, наукова робота в напрямку радіології, крім того, він – завуч кафедри. «На жаль, доводиться констатувати, що через реформи наша лікувальна робота іноді страждає, – зауважує Ігор Леськів. – Хотілося б, аби її було більше, адже ми не просто педагоги, а лікарі з педагогічним

Ігор ГАЛАЙЧУК, завідувач кафедри, заслужений винахідник України, доктор медичних наук, професор

наук, доцент І.Т. Циліурік). Клінічною базою кафедри став Тернопільський обласний клінічний онкологічний диспансер. Новостворену кафедру впродовж десяти років очолював онкохірург, доктор медичних наук Геннадій Сергійович Мороз. Завдяки Геннадію Сергійовичу хірургія обласного онкодиспансеру вийшла на значно вищий

Доцент Мирослав ДОМБРОВИЧ (осінь 2022 р.)

нахилом. Наша кафедра охоплює досить велику вибірку і українських, і іноземних студентів. На медичному факультеті тут вивчають предмети: 3-ій курс – «Радіологія», 5-ий курс – «Онкологія та радіаційна медицина» та курс за вибором «Актуальні питання паліативної онкології», 6-ий курс – «Клінічна онкологія». На стоматологічному факультеті: (Продовження на стор. 7)

НАЙБІЛЬША ЦІННІСТЬ – КОЛЕКТИВ

КАФЕДРИ ОНКОЛОГІЇ, ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ І ТЕРАПІЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ – 40!

(Закінчення. Поч. на стор. 6)
3-й курс – «Радіологія», суміжна дисципліна «Хірургія з радіологією», 4-ий – «Хірургія з онкологією та нейрохірургією». На нашій кафедрі також лікарі-інтерни проходять підвищення кваліфікації з онкології та радіології».

«Так, наша кафедра супроводжує студентів чотири роки», – приєднується до колеги професор Ігор Жулкевич. Ігор Валентинович – лікар-онкогематолог. Кафедрі онкології присвятив уже понад 20 років. Він єдиний в Україні, хто досліджує кісткову систему в онкохворих. Запропонував методику оцінки та прогнозування змін мінеральної щільності кісток при лімфомах і хворобі Ходжкіна. Своєю любов'ю до науки запалив і інших. «Наша кафедра активно займається науковою роботою й утілює результати наукових досліджень у практику насамперед Тернопільської та сусідніх областей, – каже Ігор Жулкевич. – Нині колектив кафедри виконує дві науководослідні роботи: другий рік триває робота, присвячена радіологічним проблемам діагностики раку легень і неходжкінських лімфом, і перший рік ми виконуємо наукові дослідження з питань онкокардіології. Завер-

Колектив кафедри (2023 р.). Стоять (зліва направо): доц. Юрій УГЛЯР, проф. Ігор ЖУЛКЕВИЧ, проф. Леонід ШКРОБОТ, проф. Ігор ГАЛАЙЧУК, доц. Ігор ЛЕСЬКІВ, аспірант Петро ЧУКУР, асистент Леонід ЛИТВИН. Сидять: кандидати меднаук Лариса НІТЕФОР і Ніна ЗАГУРСЬКА

кишки та рак молочної залози в межах Тернопільської області за останніх 25 років. Наші студенти отримали призиви I, II і III місця. Наприкінці квітня Анна та Анастасія Шкробот, студентки відповідно 5-го і 3-го курсу медичного факультету, взяли участь у 5th RECOOP International Student and 18th RECOOP Bridges in Life Sciences Conferences, що відбулася в Будапешті. Вони представили доповідь на тему «Індекс коморбідності як прогностичний маркер виживаності в чоловіків, хворих на рак гортані». Це наукова конференція рівня дорослих, тож місця там не визначають, проте доповідь наших студенток мала багато позитивних відгуків колег з Будапешта та зацікавленість онкологічної спільноти. Працюємо далі! Бажаю студентам і колективу кафедри натхнення й успіхів».

Доцент Юрій Угляр зізнається, що за 26 років праці на кафедрі жодного разу не пошкодував, що доля його привела саме сюди. «Я – виходець із загальної хірургії, для мене онкологія – це щось нове, – каже Юрій Васильович. – Цікаво було комбінувати хірургічні методи лікування, якими я вже добре володів, і в онкології їх використовували менше. Такий системний підхід з включенням хірургічних методик і методик хірургічної онкології дав позитивні результати, зокрема щодо лікування хворих на злоякісні пухлини шлунково-кишкового тракту, біліарної системи та інших локалізацій. Усім, що вмію та знаю, ділюся з нашими студентами. З нагоди 40-

річчя кафедри бажаю всім співробітникам мирного неба, творчих здобутків у лікувальній та науковій сфері й усіх благ, які можна побажати людям з доброю душею. В нас же працюють саме такі люди».

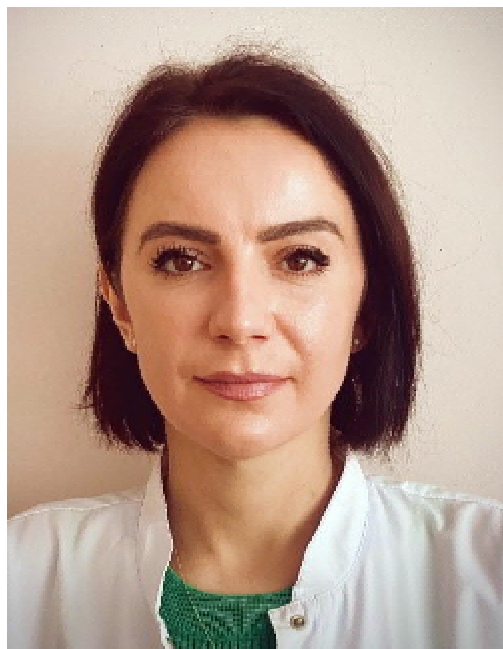
12 років практичної роботи та 30 років праці на кафедрі онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини – такий вагомий трудовий стаж асистентки кафедри, кандидатки медичних наук Ніни Загурської. Її напрямок – радіологія. Працювати зі студентами обоюдно. Найважче, як зізнається сама, було під час пандемії. «Дистанційне навчання – це зовсім не те, принаймні особисто для мене. Інша річ, коли спілкуєшся безпосередньо. Ну і війна... – Ніна Оксентіївна намагається зупинити сльози, бо ми з Мирославом Івановичем Домбровичем у цьому кабінеті з першого дня. Серце болить за нього й усіх, хто на фронті. Важко зараз щось святкувати. Та навіть у ці сумні часи тишає звістки про досягнення наших студентів, яких дуже добре пам'ятаєш. Багато з них підтримують зі мною зв'язок. Нещодавно мені навіть написав наш випускник, який живе на крайній північній точці в Росії. Його мама з Волочиського району, але доля закинула її в Росію ще молодістю, він народився там. Закінчив наш університет і повернувся назад. Привітав мене з Днем матері та попросив вибачення за всі ті жахиття, що коїть зараз країна, в якій він живе... Бажаю всім, щоб в Україну нарешті прийшов мир, ми здобули Перемогу. Що ж до нашої кафедри, то впевнена, все у нас буде добре. Приходять до нас молоді спеціалісти – здібні, працюючі, наполегливі, сучасні, отже, майбутнє нашої кафедри в надійних руках».

локалізацій. Вважаю, що онкологія – це галузь медицини, яка зараз розвивається найстрімкіше з усіх, – каже Тетяна Угляр. – З'являються й нові хімотерапевтичні засоби, й прогресивні методи лікування. Цей напрямок не стоїть на місці, тому тут є куди зростати й допомагати людям. Принагідно хочу звернутися до всіх і нагадати, що рак нині – не вирок. Його треба лікувати, не боятися йти до спеціалістів. Рада, що цього року в нас такий чудовий ювілей. Бажаю всім колегам процвітання, здоров'я, адже в нас непростий напрямок роботи, а студентам – наснаги до навчання й впевненості у виборі майбутнього фаху».

Спеціалізація Лариси Нітефор – онкохірургія. Вона лікарка-мамологиня, займається діагностикою та лікуванням захворювань молочних залоз, а також онкодерматологією. «Завжди на першому занятті з новою групою розповідаю, для чого необхідно отримати знання з предмета та як вони зможуть використати їх у своїй роботі лікаря. Ділюся випадками з практики, в онкології вони доволі цікаві, змушують залучати клінічне мислення, співставляти зібраний анамнез, скарги, симптоми, результати обстежень. Як сказав один студент, чимось наша робота нагадує роботу детектива, – усміхається Лариса Василівна. – Люблять наші студенти бавити в операційній, де коментують їм етапи операції, навчаю самообстеження молочних залоз та обстеження пацієнток і пацієнтів. Дуже важливо, щоб

студенти пам'ятали про онко-настороженість, яку б спеціалізацію вони не вибрали. Спілкування з хворими часто спонукає студентів обговорювати з викладачем і морально-етичні теми, адже професія лікаря – не просто фах, це спосіб мислення, спосіб життя і стан душі».

Оксані Карашівській зі студентських років були до вподоби вузькі профільні дисципліни, особливо онкологія. З величезною цікавістю працювала у студентському науковому гуртку, нині досліджує хіміотерапію злоякісних пухлин. «Наука мені завжди подобалася і поступово вона із захоплення переросла в роботу, – зауважує Оксана Степанівна. – На кафедрі ми завжди маємо нові дослідження, нові проєкти, намагаємося йти в ногу з часом, не відставати, займаємося навчальною роботою та стараємося максимально мотивувати студентів. На жаль, на навчальний процес нині вплинули багато негативних факторів, насамперед пандемія й війна, вони дуже пригнітили студентів, та, попри те, більшість з них усе ж цілеспрямовані та наполегливі. Бажаю їм здобути цінні знання й використати їх на практиці. Стати справжніми лікарями. У нас з колегами є багато планів, нових ідей, які обов'язково втілюватимемо. Дуже хочеться, щоб у нас було якомога більше якісних науковців, які б принесли Україні нові здобутки. Та головне нині – здобути Перемогу».

Кандидат меднаук Тетяна УГЛЯР

шили торік науково-дослідну роботу, присвячену коморбідним станам – супутньої патології, що найбільш часто супроводжують онкохворих старшого віку, зокрема при патології раку гортані, товстої кишки, шлунка, неходжкінських лімфомах.

На кафедрі працює науковий студентський гурток. На XXVII конгресі студентів і молодих учених «Майбутнє за наукою», що відбувся 10-12 квітня, було представлено три науково-дослідні роботи, присвячені геопросторовому аналізу захворюваності на рак шлунка, рак ободової

Кандидат меднаук Оксана КАРАШІВСЬКА

Натхнення нам усім і віри в краще!».

«Найцінніше, що у нас є на кафедрі, – наш колектив, – підсумовує завідувач кафедри, професор Ігор Галайчук. – Кожен наш науковець – це ціла енциклопедія, яку не охопиш в одній публікації. Шануємо пам'ять кожного, хто доклався до становлення нашої кафедри й уже відійшов у вічність, цінуємо всіх, хто нині щедро вкладає власну працю в її розвиток. Вітаю всіх з нашим 40-річчям!».

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

ОБ'ЄКТИВ

Студентки медичного факультету (зліва направо) Марія ХАЛИМОН, Тетяна ВІТОМСЬКА та Яна ФІК

Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

ПРОЄКТ

У ТНМУ СТВОРИЛИ ЦЕНТР ПІДТРИМКИ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ

У ТНМУ відкрили Центр підтримки технологій та інновацій (TISC) і підписали меморандум щодо співпраці між ТНМУ в особі ректора, професора Михайла Корди, керівника патентно-інформаційного відділу, доцента Андрія Павлишина та Українським національним офісом інтелектуальної власності й інновацій. Останній був представлений

світницької діяльності з питань права та економіки інтелектуальної власності;

– забезпечення доступу до знань та патентної інформації, надання консультацій в сфері права інтелектуальної власності тощо;

– координація діяльності мережі TISC;

– запрошення міжнародних спікерів з питань інтелектуаль-

та захисту прав інтелектуальної власності також пошук ефективних шляхів кооперації для розвитку регіональних проєктів і можливостей залучення інвестицій та фінансування, зокрема сприяння отримання ґрантової підтримки для розвитку діяльності мережі TISC.

Регіональні TISC створені для надання допомоги місцевим користувачам на базі ЗВО

та науково-дослідних установ, конструкторських бюро, підприємств різних галузей економіки (наприклад, підприємств озброєння та військової техніки, ІТ-компаній тощо), регіональних торгово-промислових палат, спеціалізованих громадських організацій, великих регіональних бібліотек, які здійснюють розробки й провадять наукову діяльність та мають великий винахідницький потенціал тощо.

TISC допомагає суб'єктам інноваційної діяльності виявляти та розвивати нові ідеї у спільноті інноваторів-однорідців. Віддаючи пріоритет генерації новаторських ідей у підходах до підтримки суб'єктів інноваційної діяльності, TISC надає їм інформаційну, правову підтримку на будь-якому етапі створення інноваційного проєкту. Мережа TISC забезпечує глибоку взаємодію та потужну інноваційну мережу для інноваційних рішень задля створення та підтримки інноваційної екосистеми. Таким чином буде активовано найкращі українські таланти та створено нові й значні можливості для економічного та соціального розвитку, що дозволить Україні залишатися в авангарді інновацій у майбутньому.

Андрій ПАВЛИШИН,
доцент ТНМУ
Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

заступником директора IP офісу І.Паренчук, начальником відділу розвитку мережі центрів підтримки технологій та інновацій департаменту розвитку інноваційного та креативного секторів IP офісу А. Ярмолюк та уповноваженою департаменту «Академія інтелектуальної власності» IP офісу О.Крондою.

Центр підтримки технологій та інновацій (TISC) – це міжнародний проєкт підтримки винахідництва, інновацій та стартап проєктів. Його створено з метою інформаційної, правової підтримки винахідників, авторів, креаторів через мережу, що формується.

Мета діяльності центру: – здійснення активної про-

ної власності та інноваційної діяльності;

– просвітницька діяльність спільно зі спікерами з TISC та департаменту «Академія інтелектуальної власності» IP офісу;

– локалізація методичного забезпечення діяльності мережі TISC і створення методичних матеріалів щодо процедури провадження діяльності TISC українською мовою.

TISC УКРНОІВІ є повноцінним центром підтримки технологій й інновацій та організаційним центром розвитку мережі TISC в Україні. Його підтримка регіональних проєктів мережі TISC полягатиме в такому: консультації та практична інформаційна допомога з питань охорони

Відповіді у наступному числі газети СКАНВОРД

1. Козацьке військо	2. Герб України	3. Резиденція гетьмана Мазепи	4. Видатна героїчна постать	5. Ставлення з повагою
6. Обл. центр України	7. Автор роману «Хмельницький»	8.	9. Відзнака гетьмана	
10. Місто Лева	11. Роман Г.Тютюнника	12. Одяг священника	13. Спорт клуб	
15. Карпати	16. Орг-ція січових стрільців	17. Король, на бік якого став Мазепа	18. Табачник	19. Нота
21. Тавричний	22. Лисий лев у розквіті	23. Надбудова над чим-небудь	24. Старослов'янська літера	25. Герой пісні, що косив конюшину
26. Вулкан на Сицилії	27. Створив найпрекраснішу премію	28. Одне з імен.	29. Січовик	30. Скупчення людей
31. Китайська, японська літера	32. Людина, як окремих індіанців	33. Старов. франц. одиниця відстані	34. Поширене прізвище у корейців	35. Видігнуті краї у капелюха
36. Кораловий острів	37. Вистава заньківчан	38. Біблійний герой	39. Вигук захоплення	40. Боснійський сонця
41. Втринське сурно	42. Природна фарба	43. Літак	44.	45.
46. Чепурн, фронт	47. Посуди-на для квітів	48. Літочислення	49. Співвацький колектив	50. Бузьок
51. Ластовий ссавець	52. Чаклунство	53. Земляне укріплення	54. Колічча тварина	55. Духовий муз. інструмент
56.	57. «Фільм»-пісня	58. Давньоруський співець	59. Найдовша річка світу	60. Будинок культури (абрєв.)
61. Овочева рослина	62. Розмінна монета Бірми	63. Житло горців Кавказу	64. Маля корови	65. 45 учнівських хвилін
66. Журавлиний кліч	67. Парламент планети	68.	69. Душа в Єгипті	70. Розчин для нігтів
71. Великий відламок каменю	72. Нота	73. Бик	74. 1/25 гривни	

Відповіді на сканворд, вміщений у № 11, 2023 р.

- Вітамін.
- Канкан.
- Ту.
- Полуниця.
- Анти.
- Нюх.
- Юта.
- Тархун.
- Апельсин.
- Норка.
- Риса.
- ТТ.
- Ока.
- НСЖУ.
- Цистерна.
- Атлас.
- Ра.
- Як.
- Засмага.
- Жура.
- Україна.
- Яр.
- Стук.
- Рай.
- «Жок».
- Акробат.
- Авокадо.
- Ле.
- Ноша.
- Їжа.
- Маля.
- Аве.
- «Інтер».
- НОК.
- Акр.
- Біб.
- Го.
- Акин.
- Суниця.
- Сі.
- Бі.
- Адрес.
- Салат.
- Обрус.
- РБУ.
- Чоловік.
- Фікус.
- На.
- Тім'я.
- Тил.
- Піца.
- М'ята.
- Ял.
- Ура.
- Уж.
- Сім'я.
- Жінка.
- Оз.
- Актор.
- Забіг.
- Банан.
- Іл.
- Цибуля.
- Софія.
- Алое.
- Гол.
- Унісон.
- Іво.
- Ода.
- Диня.
- Вид.
- Она.
- Син.